Đi tìm giải pháp cho đoạn bị ngập tại Km 867 Quốc lộ 1A

KS. Nguyễn Anh Tuấn
Hội Khoa học kỹ thuật Thủy lợi TP.HCM

Tóm tắt

Đây là bài thứ hai trong loạt 04 bài viết về bảo đảm an toàn về lũ cho Thừa Thiên Huế[1], viết về tình trạng đoạn Km 866+900 đến Km 867+100 Quốc lộ 1A thường bị ngập sâu cục bộ mỗi khi có mưa lớn, gây ách tắc lưu thông xe cộ hàng nhiều giờ liền. Đặc biệt ngày 02/12/2022 xảy ra tai nạn lũ cuốn trên đường liên thôn tổ dân phố 8 ở phía trong làm ba người chết.

Thị trấn Phú Lộc và xã Lộc Trì nằm bên bờ đầm Cầu Hai, một vị trí sát biển, trên vùng thung lũng thấp miền núi dốc lớn mưa lớn nằm giữa đèo Mũi Né đến đèo Phước Tượng, lại bị đường QL1A và đường sắt Bắc Nam chắn ngang cản trở đường thoát lũ trên sông Cầu Hai và hói Rui nên việc chống ngập cho nó là một bài toán nan giải, chừng nào còn chưa giải quyết rốt ráo được các điểm nghẽn trên hai con sông ở đây thì còn chưa có hồi kết. Việc này nằm ngoài tầm tay của Thừa Thiên Huế bởi các cây cầu đường bộ và đường sắt ở đây đều do Bộ Giao thông vận tải quản lý và phải trông chờ vào giải pháp của Bộ.

Quốc lộ 1A đoạn Km 866+900 đến Km 867+100 trên địa phận xã Lộc Trì huyện Phú Lộc tỉnh Thừa Thiên Huế thường bị ngập sâu cục bộ mỗi khi có mưa lớn, gây ách tắc lưu thông xe cộ hàng nhiều giờ liền. Mỗi một lần mưa ngập, Cảnh sát giao thông địa phương lại phải triển khai lực lượng 24/24h điều khiển không cho lưu thông qua đoạn ngập sâu (trừ xe tải gầm cao) và hướng dẫn xe cộ đi từ phía Bắc vào lưu thông theo hướng cao tốc La Sơn - Túy Loan.

Hình 1. Mưa lớn trong ngày 02/12/2022 khiến quốc lộ 1A đoạn qua xã Lộc Trì và nhiều khu vực của huyện Phú Lộc (Thừa Thiên - Huế) ngập sâu. Lưu thông bị gián đoạn từ khoảng 14h ngày 02/12/2022 đến rạng sáng ngày 03/12/2022.

[1] Bài đầu Đề xuất nghiên cứu bài toán trị thủy nhằm đảm bảo an toàn về lũ, úng của quy hoạch chung đô thị Thừa Thiên Huế [24-12-22]. Bài thứ ba viết về những hạn chế, bất cập trong văn bản pháp luật liên quan quản lý an toàn đập, hồ chứa nước. Bài thứ tư viết về việc xây dựng hồ chứa nước Ô Lâu Thượng và yêu cầu đảm bảo an toàn về lũ, úng theo Nhiệm vụ quy hoạch chung đô thị Thừa Thiên Huế.

Ngày 02/12/2022, địa bàn Huyện Phú Lộc có mưa to đến rất to (từ lúc 1h sáng đến 19h tối ngày 2/12/2022, tổng lượng mưa đo được là khoảng 650mm, chỉ riêng khu vực núi Bạch Mã từ 13h đến 14h đo được là 80mm). Nước lũ dâng cao làm đoạn QL1A trên ngập từ 1 - 1,2m, khoảng 2.860 nhà dân xã Lộc Trì và thị trấn Phú Lộc[2], các tuyến đường ở Tổ dân phố 8 (hình 2) thị trấn Phú Lộc bị ngập.

Hình 2. Những con đường (được hiển thị bằng màu trắng) trong khu vực.

Vào khoảng sau 15 giờ chiều ngày 02/12/2022 có 03 người bị nước lũ cuốn trôi trên đoạn đường liên thôn thuộc tổ dân phố 8 - thị trấn Phú Lộc, gần khu vực sông Khe Thị giáp ranh với xã Lộc Trì. Khu vực 3 người này gặp nạn và tử vong thường có nước lũ từ vùng núi Bạch Mã đổ về rất mạnh[3] (hình 3, hình 4).

Hình 3. Khu vực tìm kiếm các nạn nhân - lúc mưa lũ (ảnh trái) và sau khi nước rút (ảnh phải).

Đó là khu vực của cánh đồng Bàu Lác (còn gọi Bàu Lát, Bàu Lùm hoặc Bàu Lồng). Là khu vực của vệt lũ tràn về nên để hoang, nhưng lại phải có những con đường giao thông cắt ngang nối liền các thôn thuộc tổ dân phố để đi lại, gọi là đường liên thôn. Chính vì các con đường này nằm ngang trong khu vực của đường lũ tràn nên lần này mưa lớn bất thường, tai nạn thương tâm đã xảy ra.

---

[2] Nguồn: https://baotainguyenmoitruong.vn/thua-thien-hue-nghien-cuu-xay-kenh-dan-dong-tu-song-bo-sang-song-huong-de-thoat-lu-347956.html.

[3] Nguồn: https://baothuathienhue.vn/phu-loc-3-nguoi-bi-lu-cuon-troi-a120986.html

Hình 4. Con đường liên thôn cắt ngang bàu Lùm ở khu vực xảy ra tai nạn (ảnh chụp sau khi nước rút).

Hình 5 cho thấy thị trấn Phú Lộc và xã Lộc Trì nằm cạnh đường QL1A trên đoạn từ đèo Mũi Né đến đèo Phước Tượng. Địa chí Thừa Thiên Huế, Phần Tự nhiên - Giới thiệu chung[4] viết: "*Dãy Trường Sơn Bắc chạy theo hướng Tây Bắc - Đông Nam đến địa phận huyện Phú Lộc, tỉnh Thừa Thiên Huế thì đổi hướng đâm ra biển cho ba nhánh, mà lớn nhất và có ý nghĩa nhất là dãy Bạch Mã. Hai nhánh nhỏ hơn là Phước Tượng và Phú Gia đâm ra biển thành hai mũi Chân Mây Tây và Chân Mây Đông ôm lấy vịnh Chân Mây hướng ra biển mở*".

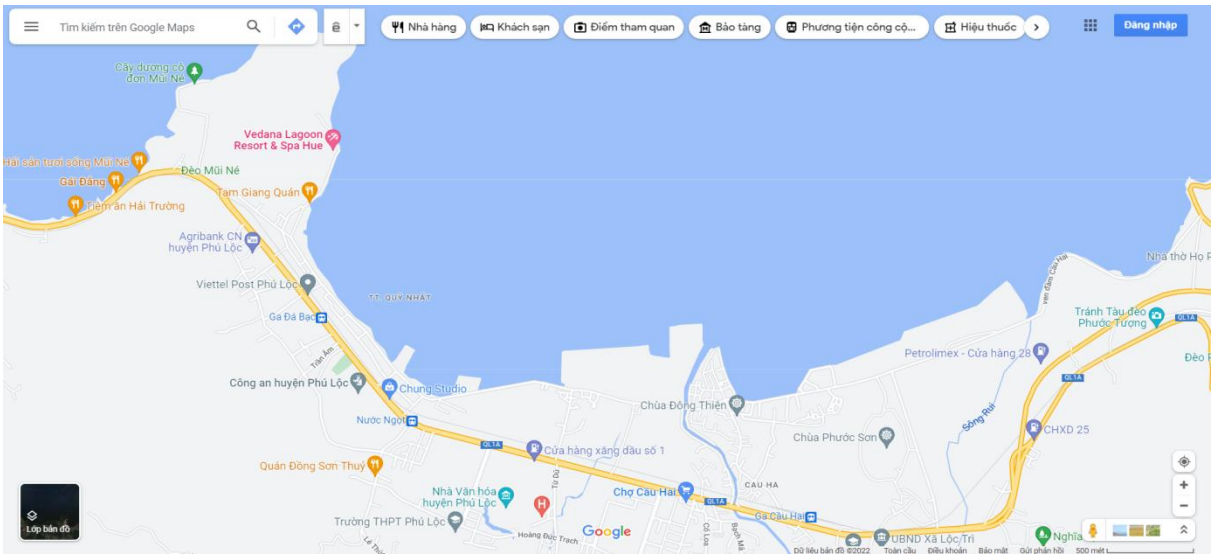

Hình 5. Bản đồ đoạn từ đèo Mũi Né đến đèo Phước Tượng. Hai con sông đổ ra đầm Cầu hai là sông Cầu Hai (Km866+398) và sông Rui (Km867+786) cách nhau khoảng 1.388m trên QL1A. Đoạn 200m ngập sâu nhất nằm ở khoảng bẻ góc, từ Km866+900 - Km867+100.

Bản đồ địa hình nổi vùng núi Bạch Mã cho thấy nhánh Mũi Né cùng với nhánh Phước Tượng tạo nên thung lũng, là vùng đất thị trấn Phú Lộc và xã Lộc Trì tọa lạc. Bản đồ trên hình 6 cho thấy rõ các đường phân thủy, trong đó có đường phân thủy và sườn dốc bao quanh vùng thung lũng nằm giữa đông Mũi Né - tây Phước Tượng[5]. Nước dồn từ 3 phía sườn núi theo sông Cầu Hai và sông Rui ra đầm Cầu Hai, chảy qua dưới các cây cầu bắc qua đường Quốc lộ 1A và

[4] Nguồn: **GIỚI THIỆU CHUNG.** Địa chí Thừa Thiên Huế. Phần Tự nhiên. January 2005. Publisher: Khoa học xã hội. Hà Nội. 307 trang.Project Marine Geo-environment. Tự nhiên-Cổng thông tin điện tử tỉnh Thừa Thiên Huế (thuathienhue.gov.vn).

[5] Nguồn: https://elevationmap.net/thon-co-bi-phong-son-phong-dien-thua-thien-hue-vn-1003007263.

đường sắt Bắc - Nam. Nhìn trên bản đồ thấy rõ lưu vực sông Rui nhỏ hơn nhiều so với lưu vực sông Cầu Hai.

Hình 6. Bản đồ nổi địa hình vùng núi Bạch Mã.

Sườn núi Bạch Mã rất dốc, sườn dốc từ 20^0-25^0 đến 35^0-40^0. Vùng núi trong dãy Bạch Mã đến đèo Hải Vân lại cũng thuộc vùng mưa lớn nhất Thừa Thiên Huế. Mưa lớn cộng với sườn núi dốc tạo thành lũ lớn. Trên vùng sườn núi Đông Mũi Né có 3 vệt hõm núi hội tụ vào cùng một khúc dưới hình cuống phễu chạy thẳng theo hướng vuông góc với sông Cầu Hai tại khoảng phía trên cầu Khe Thị, băng qua vùng các bàu Lùm, bàu Lác cùng những con đường liên thôn, mà lưu vực của nó còn lớn hơn gấp đôi lưu vực của hói Rui. Cho nên hướng lũ ở đây là rất nguy hiểm và điều xảy ra chiều 02/12/2022 là cảnh báo rõ ràng nhất cho điều đó. Cách xử lý an toàn nhất là thay những con đường liên thôn đó bằng những đoạn cầu cạn, khai thông đường nước bên dưới. Trong khi chưa có được điều đó thì chỉ còn biện pháp tuyên truyền giải thích và cảnh báo về mối nguy hiểm xảy ra mỗi khi có mưa lũ để bà con cẩn thận dè chừng.

Cuối năm 2022 Tỉnh đã phê duyệt dự án đầu tư xây dựng Hệ thống thoát lũ khu vực Cầu Hai huyện Phú Lộc để xử lý ngập đoạn từ Km866+900 - Km867+100 và ngập nhà dân trong các khu vực lân cận, một mặt phân bớt lũ từ sông Cầu Hai sang Hói Rui, mặt khác nạo vét một số tuyến kênh thoát nước mưa trong vùng, trong đó có tuyến kênh thoát nước dọc QL1A dẫn nước từ đoạn trũng thấp Km866+900 - Km867+100 về phía sông Cầu Hai.

Điểm yếu của các tuyến kênh thoát nước mưa là chỉ thoát được nước mưa mà không chống được lũ: Khi mực nước sông thấp thì thoát được nước mưa ra sông, còn khi lũ tràn về, mực nước sông dâng cao hơn thì nó lại dẫn nước ngược lại gây ngập nặng hơn. Điều bất cập của giải pháp thoát lũ là nó chưa đụng đến các điểm nghẽn của các con sông tại các vị trí có cầu đường bộ và cầu đường sắt bắc ngang qua sông.

Thị trấn Phú Lộc và xã Lộc Trì có đặc điểm rất đặc thù là nằm bên bờ đầm Cầu Hai, một vị trí sát biển nhưng địa bàn lại ở trong một thung lũng thấp miền núi dốc lớn mưa lớn, lại bị đường QL1A và đường sắt Bắc Nam chắn ngang cản trở đường thoát lũ nên việc chống ngập cho nó là một bài toán nan giải, chừng nào còn chưa giải quyết rốt ráo được các điểm nghẽn trên hai con sông ở đây thì còn chưa có hồi kết. Việc này nằm ngoài tầm tay của Thừa Thiên Huế bởi các cây cầu đường bộ và đường sắt ở đây đều do Bộ Giao thông vận tải quản lý./.

TP. HCM, ngày 11/01/2023. Nat.